

ביאורים בתורת רבינו

לקוטי שיחות
חג השבועות

מאת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלוש לבריאה

מכון גוטניק

מלבורן - אוסטרליה

בשבת ובהודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, קובץ נוסף בסדרת "ביאורים בתורת רבינו".

שיחה זו נדפסה בלקוטי שיחות ח"ח עמ' 21.

בשיחה שלפנינו, נוספו קטעי קישור וסיכום בין הפסקאות, וכן נוספו ביאורי מושגים יסודיים בחסידות המופיעים בשיחה.

הביאורים נלקטו ונכתבו על-ידי הרה"ח ר' מנחם-מענדל שיחי' אשכנזי.

עריכה לשונית: הרה"ח נחום שי' רבינוביץ.

בכתבת הביאורים הסתייענו רבות בהסברים שהשמיע הרה"ח ר' יואל שיחי' כהן בהזדמנויות שונות.

*

תודתנו נתונה להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת המאמרים והשיחות. שיחה זו תורגמה מאידיש ללה"ק על ידי "מכון לוי יצחק", וברצוננו להודות להם על נתינת רשות מיוחדת להדפסת השיחה.

*

מכון 'ביאורים בתורת רבנו', פועל בחסותו ותמיכתו האדיבה של הנגיד החסידי, הרב יוסף יצחק הכהן שיחי' גוטניק מלבורן אוסטרליה, אשר נדבה רוחו לפתוח את רזי תורת רבנו בפני קהל רחב של לומדי תורת החסידות ולהפיצה ככל האפשר 'חוצה'. זכות התקשרות הרבים באילנא דחיי, על ידי לימוד תורת רבנו, תעמוד לו לזכות בקיום כל ברכות רבנו אליו במילואם וכפשוטם ולרוות נחת רב מכל יו"ח, בגשמיות וברוחניות.

*

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידנו, בכתובת: www.biurim.022.co.il

כבר אמר דוד המלך, "שגיאות מי יבין" (תהילים יט, יג). יתכן כי נפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על-כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס – לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

יהי-רצון מהשי"ת שהעיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, ירז את קיום הייעוד (ישעיה יא, ט), "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

ר"ח סיון ה'תשע"ג

עיצוב ועימוד:

טל': 08-8502771 (+972)
www.chazak.co.il
office@chazak.co.il

ב"ה לקוטי שיחות חג השבועות – חלק ח

למרות זאת, נאמר בתלמוד הירושלמי⁴, שלגבי הקרבנות של עצרת אין מופיעה בתורה המילה "חטא", כבקרבנות של המועדים האחרים – "מכיון שקבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימיכם". ומכאן מובן שעצרת, בכל קביעות שבה היא חלה, קשורה לקבלת התורה.

לאחר מכן, דורות רבים מאוחר יותר, נוסף לשבועות עוד ענין – הסתלקותו של דוד המלך, כנאמר בתלמוד הירושלמי⁵ "דוד מת בעצרת".

והנה, בתלמוד הבבלי⁶ נאמר, שהסתלקות דוד המלך היתה בשבת. ולכאורה, לפי הכלל "לא בד"ו פסח", לא יכול חג השבועות (עצרת), יום החמישים ואחד, לחול בשבת.

א. למהותו של חג השבועות קשורים מספר ענינים:

מהותו העיקרית של שבועות היא היותו, כנאמר בתפילה ובקידוש, "זמן מתן תורתנו".

אמנם, כאשר מדובר בתורה על חג השבועות אין מוזכר כלל מתן תורה, אלא נאמר⁷ "תספרו חמישים יום... וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש...".

ויותר מכך: בתקופות שבהן נקבעו החודשים על-פי הראיה, היה אפשרי, שיום החמישים לעומר, אשר הוא חג השבועות, לא יחול ביום מתן תורה, כנאמר בגמרא⁸ "פעמים חמשה, פעמים ששה, פעמים שבעה". ואנו אומרים בשבועות "זמן מתן תורתנו" משום שכיום חל חג השבועות תמיד "בששה בסיון", ביום מתן תורה⁹.

אמרו שעצרת הוא "יום שניתנה בו תורה" (וברש"י שהענין שבבבלי שם נוגע גם להלכה) – כי בירושלמי שם מפרש הטעם מה שלא נאמר "חטא" בכתוב (כמו שמועתק בפנים), ומזה – שהשייכות דעצרת למ"ת מקורה היא בתורה שבכתב* (וראה לקמן הערה 18). – וראה לקו"ש חכ"ב ע' 146.

5) ירושלמי חגיגה פ"ב ה"ג (וכ"ה בר"ר פ"ג, ב) – הובא בתוס' חגיגה יז, א. 6) שבת ל, סע"א.

1) אמור כג, טז. כא. (וגם בפ' משפטים כג, טז), תשא (לד, כב), פנחס (כח, כו) וראה (טז, י) – לא נזכר ענין מ"ת).

2) ר"ה ו, ב.

3) שו"ע אדה"ז ר"ס תצד. ומזה מובן, שכאשר הקביעות דחגה"ש היתה בה' או ב' בסיון – לא אמרו אז "זמן מתן תורתנו". וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 997.

4) ר"ה פ"ד סה"ח.

5) הטעם שהובא בהשיחה הוכחה ש"עצרת" שייך למ"ת מהירושלמי – אף שגם בבבלי (פסחים סח, ב)

(* ועוד – שהכתוב הרי מדבר בזמן שהיו קובעין ע"פ הראי, משא"כ – הנאמר בבבלי.

ביאורים בתורת רבינו

שקביעות החודשים הייתה על פי הראייה, לא היה הכרח ששבועות יחול ביום מתן תורה, כיון שהחודשים ניסן ואייר יכלו להיות חסרים שניהם, כך שהג השבועות היה חל בה' סיון. וכן יכול היה להיות ששני החדשים יהיו מלאים, ובמצב כזה שבועות היה חל ב' סיון.

א) "חג השבועות, לא יחול ביום מתן תורה" בימינו, שהחודשים נקבעים לפי הכללים שנתנו חכמינו ז"ל, חודש ניסן תמיד מלא (30 יום) והודש אייר תמיד חסר (29 יום). ובחשבון כזה, חג שבועות, חמישים יום לאהר חג הפסח, חל ב' סיון, יום מתן תורה. אבל בזמן

ישראל במשך כל הדורות. מכך מובן, שלשלושה ענינים אלו, אשר התרחשו באותו יום¹², יש נקודה משותפת^{12*}.

כלומר, שהחידוש שנגרם בעת מתן תורה, התגלה יותר על ידי דוד המלך¹³, ואחר כך – ביתר גילוי – על ידי הבעל-שם-טוב.

סיכום: שלושה ענינים קשורים למהותו של חג השבועות: א. מתן תורה. ב. הסתלקות דוד המלך. ג. הסתלקות הבעל שם טוב. בין שלושה ענינים אלו יש נקודה משותפת.

ג. הדברים יובנו בהקדים הנאמר במדרש¹⁴ לגבי החידוש של מתן תורה: "אמר דוד, אף-על-פי שגזר הקדוש-ברוך-הוא השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם... כשביקש ליתן התורה, ביטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל, שנאמר¹⁵ וירד הוי' על הר סיני, וכתוב¹⁶ ואל משה אמר עלה אל הוי'".

בכל זאת, לדעת כמה מפרשים⁷, אין כאן מחלוקת בין התלמוד הבבלי לתלמוד הירושלמי, כי כאשר קבעו את החודש על-פי הראיה, יכול היה פסח לחול ביום ששי, ולכן יכולה עצרת לחול בשבת.

בימינו קיימת האפשרות של עצרת בשבת רק בחו"ל, ביום-טוב שני של גלויות – בז' בסיון⁸.

בדורות המאוחרים יותר, בתקופה של "ערב שבת לאחר חצות היום"⁹, בששת ה"ימים" (האלפים) של קיום העולם, נוסף לחג השבועות עוד ענין – הסתלקותו של רבי ישראל בעל-שם-טוב, ביום הראשון של שבועות¹⁰, בשש' בסיון.

ב. כל המתרחש בעולם הוא בהשגחה פרטית¹¹. ובדאי מאורעות וענינים כה נעלים כמתן תורה, וכהסתלקותם של דוד המלך ושל הבעל-שם-טוב – ענינים שהשפיעו על כלל

הבעש"ט) יותר מענין ההסתלקות (תו"ש ע' 46) – הי' ביום ב' דחגה"ש ז' בסיון. וראה לקמן הערה 42. (11) שמזה גם מובן, שזה מה שהענין דמ"ת בעצרת – מקורו בתורה שבכתב (ראה לעיל הערה 4); הסתלקות דוד המלך – (בירושלמי) תורה שבעל פה; והסתלקות הבעש"ט – ע"פ סיפור ומנהגי תלמידיו וכו' (באותו היום ו) בהשנים שמאז [וכן גם חילוק הזמנים: מ"ת – בז' בסיון, וזכרון* להסתלקות דוד המלך – בז' בסיון, הסתלקות הבעש"ט – ו' בסיון אבל זמן הקבורה בז' בסיון], מתאים להחילוק שבועות ג' ענינים אלו. (12) להעיר ממחז"ל מגלגלין זכות ליום זכאי (תענית כט, א. וש"נ). (12*) ראה גם לקמן ע' 249. לקו"ש ח"ח ע' 35. ועוד.

(13) להעיר משמו"ר פט"ו, כב: הרבה מעשים כתב משה בתורה סתומים עמד דוד ופירשם. ואמחז"ל שדוד הקים עולה של תורה (במדב"ר פי"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט).

(14) שמו"ר פי"ב, ג. וראה גם תנחומא וארא טו.

(15) יתרו יט, כ.

(16) משפטים כד, א.

(7) ראה סה"ד ב"א תתקכד בשם הרש"ל, שלפי "גמרא דידן דס"ל דמת בשבת י"ל דס"ל דמת ג"כ בעצרת". וראה גם בכור שור (לכ"ב יג, א) ברכי יוסף (או"ח סתצ"ד סק"א) שמתעם זה קוראין רות בעצרת (8) ואפ"ל שזהו הטעם שקוראין רות ביום שני דחגה"ש (מנהגי מהרי"ל. וראה פמ"ג באשל אברהם או"ח סת"צ סק"ח), אף שאין שייך יו"ט שני אז! ואופ"ל ליישב כ"ז בפשטות – שזה שהקביעות ע"פ הראי' ביטלה אז החשבון והכלל שא"א לפסח (ור"ח ניסן) ביום וא"ו – היינו שע"פ החשבון הי' צ"ל ר"ח ניסן ביום ה' ונדחה* ליום וא"ו. אבל בהר"ח שלאח"ז – לא הייתה סתירה בין החשבון והראי' (דמהיכא תיתא!?) וקבעום בומנם. ובמילה חל עצרת (יום החמשים ואחד מפסח) בשבת, בשבועה דסיון. וק"ל.

ולהעיר שהכתוב (תהלים לט, ה) "הודיעני ה' קצי גוי", השיך להסתלקותו של דוד – ראה שבת ל, סע"א – אומרים (לפי חלוקת התהלים לימי החודש) בז' בסיון. (9) שאז מתחיל "טועמ" מעין דלעתיד – ראה

בארוכה לקו"ש ח"א ע' 59.

(10) לקו"ד ח"א לב, א. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1031 שזמן הקבורה – "ואל עפר תשוב", שזה הי' נוגע (אצל

ד. זהו הקשר שבין שני הענינים הראשונים של שבועות – מתן תורה והסתלקות דוד המלך¹⁸.

במתן תורה התחיל בפועל ובעיקר הענין של "העליונים ירדו לתחתונים", וענין זה היה בעת מתן תורה בשיא השלימות.

וזהו החידוש ב"ירידה", בגילוי האלקות, מלמעלה למטה במתן תורה לעומת גילוי האלקות שהיה לפני מתן תורה: גילוי האלקות בעולם לפני מתן, כולל גילוי האלקות ש"המשיכו" האבות, החל מאברהם אבינו, אשר "התחיל להאיר"¹⁹, היה ברוחניות, אך לא חדר לגשמיות העולם ב.

ואילו במתן תורה, חדר "וירד הוי' על הר סיני" אל תוך גשמיות העולם, כנאמר במדרש²⁰, שבעת מתן תורה "צפור לא צווח,

מכך שבמדרש נאמר ש"התחתונים יעלו לעליונים" לפני "והעליונים ירדו לתחתונים" – על-אף ש"וירד הוי' על הר סיני" היה לפני "עלה אל הוי'"¹⁷, וכנאמר במדרש עצמו "ואני המתחיל" – מובן, שהעיקר בביטול הגזירה הוא ש"התחתונים יעלו לעליונים", דבר שהתחיל בפועל רק לאחר מתן תורה. אלא, שכדי שה"תחתונים" יוכלו לעלות, צריך היה להיות תחילה "וירד הוי' על הר סיני" – "ואני המתחיל".

סיכום: במתן תורה התבטלה הגזירה המפרידה בין העליונים לבין התחתונים, וזאת בב' אופנים: א. העליונים ירדו לתחתונים. ב. התחתונים עלו לעליונים. מלשון המדרש מובן כי התכלית היא בענין הב', 'התחתונים יעלו לעליונים'.

רפד ואילך).

ועפ"ז יומתק גם (א) מה שמ"ת – ירידת העליונים – הי' בו' בסיון, וזכרון (או) הסתלקות דוד המלך ועליית משה אל ההר (ראה יומא ד, ב) – בו' בסיון, (ב) מה שהשייכות דמ"ת לעצרת מקורו בתושב"כ והסתלקות דוד בתושבע"פ (ראה לעיל הערה 11) – כי ר' מורה לז"א וד' למלכות, וכן תושב"כ היא בחי' ז"א ותושבע"פ מלכות. (19) שמו"ר פט"ו, כו. (20) שם ספכ"ט.

(17) ראה רמב"ן שם. [וראה גם ד"ה וירד תרמ"ג בסופו שדוקא לאחר מ"ת הי' אפ"ל "עלה אל הוי'", משא"כ קודם מ"ת כתיב ומשה עלה אל האלקים]. ועפ"ז מתורן קושיית המהרז"ו שם. (18) להעיר גם ממה שמ"ת היא בחי' ת"ת [כמרז"ל ברכות (נח, סע"א) והתפארת זו מתן תורה], ורוד הוא בחי' מלכות – והרי ז"א [שעיקרו ת"ת] הוא סוף עולמות הא"ס, ירידת והמשכת המשפיע ומל' היא שרש הנבראים – עליית המקבל (ראה תר"א פ' תרומה. המשך תרס"ו ע' 17) ראה רמב"ן שם. [וראה גם ד"ה וירד תרמ"ג בסופו שדוקא לאחר מ"ת הי' אפ"ל "עלה אל הוי'", משא"כ קודם מ"ת כתיב ומשה עלה אל האלקים]. ועפ"ז מתורן קושיית המהרז"ו שם. (18) להעיר גם ממה שמ"ת היא בחי' ת"ת [כמרז"ל ברכות (נח, סע"א) והתפארת זו מתן תורה], ורוד הוא בחי' מלכות – והרי ז"א [שעיקרו ת"ת] הוא סוף עולמות הא"ס, ירידת והמשכת המשפיע ומל' היא שרש הנבראים – עליית המקבל (ראה תר"א פ' תרומה. המשך תרס"ו ע' 17) ראה רמב"ן שם. [וראה גם ד"ה וירד תרמ"ג בסופו שדוקא לאחר מ"ת הי' אפ"ל "עלה אל הוי'", משא"כ קודם מ"ת כתיב ומשה עלה אל האלקים]. ועפ"ז מתורן קושיית המהרז"ו שם.

ביאורים בתורת רבינו

השמחה הנפשית. וכן המעשה הגשמי שימש אמצעי לעורר כוונה ורגש, שכן "אהרי המעשים נמשכים הלבבות". אך לא הייתה מטרה מיוחדת במעשה הגשמי עצמו (ראה בלק"ש ח"ג שיחה לפר' יתרו, וראה גם בס' המעדים בחסידות עמ' 234 ואילך).

מה שאין כן המצוות שלאחרי מתן תורה עיקרם הוא המעשה הגשמי [וההוכחה הפשוטה לכך: אדם המכוון כוונות גבוהות אך לא מקיים פעולת המצווה בגשמיות, לא יוצא ידי חובת המצווה, ואילו אדם שמקיים

ב) "גילוי האלקות בעולם לפני מתן תורה היה ברוחניות"

גילוי האלקות לפני מתן תורה חדר בעיקר בכוונה וברגש, כלומר בעניינים הרוחניים, ולא בחפצים הגשמיים שאיתם נעשו המצוות. הסיבה לכך, כי עניין המצוות שלפני מתן תורה היה ביטוי של כוונה ורגש לה, או דרכים לעורר אותם [דהיינו, המעשה היה ביטוי של כוונה ורגש כמו ששמחה גדולה בלב גורמת לאדם למחוא כף ולרקוד ברגליו, שהעיקר בזה הוא, כמובן, ביטוי לרגש

לאחר כל זאת, הרי היתה במתן תורה ב1902 רק הירידה מלמעלה למטה. ואילו הענין של "התחתונים יעלו לעליונים", הזיכוי והעליה של העולם עצמו ה' התחיל לאחר מתן תורה, על ידי עבודתם של ישראל, אשר הם מזככים את גשמיות העולם ועושים

עוף לא פרח וכו', ואף ה"קול שהיה יוצא מפי הקדוש-ברוך-הוא – לא היה לקולו בת קול": כיון שה"קול" חדר אל כל הנבראים, לא היה לו הד²¹ ג. ומאז – "תורה לא בשמים היא"²², אלא דוקא למטה בעולם הזה הגשמי ד.

22) ראה שבת פט, א.

21) ראה בארוכה בלקו"ש ח"ד ע' 1095.

ביאורים בתורת רבינו

משגיחין בבת קול" והלכה כחכמים, כיון שהתורה היא בארץ דווקא ולא בשמים.

ה) "תחתונים יעלו לעליונים ועליונים ירדו לתחתונים"

יש לכאור את התוספת ב'תחתונים יעלו לעליונים' לגבי 'עליונים ירדו לתחתונים':

[דלכאורה, מכיון שבמתן תורה, האלוקות נמשכה למטה והדרה בגשמיות העולם, הרי העולם התחתון התעלה, ומה ההוספה ב"התחתונים יעלו לעליונים"?

ויובן זה עפ"י משל המובא בדא"ח (ראה בלקו"ש חלק ט"ו עמ' 86) מב' סוגי תלמידים הלומדים אצל רבם. התלמיד הראשון קלט את דברי הרב והבינם על בוריים, אך כה השכל שלו עצמו לא השתנה ולכן אינו מסוגל לחדש בכוחות עצמו בסוגיה שהרב לא למדו. ואילו התלמיד השני קיבל מרבו כללים שבאמצעותם שכלו השתנה והזדכך, והוא מסוגל לחדש ולהבין גם בסוגיה שהרב לא לימד.

על דרך זה הוא בנמשל, 'עליונים ירדו לתחתונים' במתן תורה הוא על דרך התלמיד הראשון שקלט את דברי רבו בשלימות. אך 'תחתונים יעלו לעליונים' שלאחר מתן תורה הוא, שהעולם בעצמו יזדכך וייעשה כלי לאלוקות, על דרך התלמיד השני ששכלו השתנה והזדכך.

הפעולה הגשמית ולא מכוון, יוצא ידי חובתו. ומכיון שכך, תוצאת המצווה לאחר מתן תורה היא, שהקדושה חודרת בחפיץ הגשמי. (וראה עוד בענין זה בלקו"ש ח"ח עמ' 58-9 שהבדל זה נובע מההבדל בדרגת האור האלוקי).

ג) "לא היה לו חד"

בת קול נוצרת כאשר הקול נתקל בקיר או בדבר אחר שעוצר בעדו, וגורם לקול להיזרק לאחור ולהדהד. וכמו כדור המנתר לאחור כאשר נתקל בקיר. אך במקרה שהקיר או הדבר החוסם 'סופג' בתוכו את העצם הנזרק בו (כדור, קול וכדו') העצם לא יחזור לאחור, לקול לא יהיה 'הד'. אמירת הקב"ה "אנוכי הוי' אלוקיך" היתה בקול גדול שחדר בכל העולם גם בדומם ולא היה דבר ש'חסם' בעדו, לכן לא הייתה לו 'בת קול' (ראה בלקו"ש חלק ד' שיחה לפ' ואתחנן).

ד) "לא בשמים היא"

מוסיף כאן עניין נוסף: לאחר מתן תורה, עיקרה של תורה נמצאת רק למטה [ולא שהדרה גם למטה אך נשארה גם למעלה]. ההוכחה היא מדברי הגמ' (ב"ב נ"ט ע"ב) לגבי מחלוקת רבי אליעזר וחכמים בדין תנור של עכנאי, שלמרות שיצאה בת קול משמים שאמרה הלכה כר' אליעזר, "אין אנו

ענין זה התחיל מיד לאחר מתן תורה, וההעלאה נמשכה דורות רבים, ונשלמה על ידי דוד המלך, שאף הוא נקרא "שביעי"²⁴, ויותר בגלוי – על ידי שלמה המלך²⁵, שאז "קיימא סיהרא באשלמותא"²⁶, השלימות של הלבנה (ספירת המלכות), שמהותה היא העלאה מלמטה למעלה ט.

סיכום: במתן תורה נפעל הענין הא', עליונים ירדו לתחתונים, בתכלית

אותו לכלי לאלקות (ובמתן תורה ניתן הכוח לעבודה זו) י.

וכשם שהענין של "העליונים ירדו לתחתונים" התחיל על ידי אברהם אבינו, אך דרוש היה זמן ארוך של כמה דורות, עד אשר הגיע ענין זה לשלימותו במתן תורה, על ידי משה רבינו שהוא ה"שביעי", ו"כל השביעין חביבין"²³.

כך גם לגבי "התחתונים יעלו לעליונים":

(23) ויק"ר פכ"ט, יא.

(24) ויק"ר שם. וראה לק"ת חקת (סא, ד), שענין זה שייך למה שדוד הוא בחי' מלכות.

(25) שגם מלכות שלמה שייכת לעצרת, שהרי הותחלה מיד אחרי מיתת דוד, ועד שהסיכה למיתת דוד ביום זה הוא לפי ש"כבר הגיע מלכות שלמה" (שבת ל,

סע"א).

(26) זח"א רכה, סע"ב. וראה גם שמור"ר פט"ו, כו. ד"ה פדה בשלום תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב) פ' שעד. ויש לומר שהענין ד"קיימא סיהרא באשלמותא" שייך גם לדוד, דור י"ד. שהרי מילוי ושלימות הלבנה הוא "חצי כ"ט י"ב תשצ"ג" (ב"י או"ח סתכ"ו) שהוא בין י"ד לט"ו.

ביאורים בתורת רבינו

(1) "תחתונים יעלו לעליונים... התחיל לאחר מתן תורה"

ויבן זה, שבעת ירידת העליונים במתן תורה עדיין לא נפעלה עליית התחתונים, ורק ניתן הכח על כך ממשל הנ"ל של רב ותלמיד: פעולת הרב היא 'להוריד' את השכל ולהסבירו בשפה פשוטה כדי שגם תלמיד הכי פשוט יוכל להבינו. אך הידוד השכל של התלמיד ('זיכוכ' כלי התלמיד') תלויה ביגיעתו ועבודתו האישית לאחר מכן. הרב לא יכול 'להפעיל' את מוחו של התלמיד. אך נותן לו הכוח והכלים, באמצעות כללי הלימוד, להתפתחות השכל כאשר ישקיע התלמיד, יענין וילמד בהם.

ועל דרך זה בנמשל: ירידת העליונים למטה הייתה ע"י הקב"ה במתן תורה, ואילו עליית התחתונים תלויה בעבודת עם ישראל שהתחילה לאחר מתן תורה. אך הנתנית כוח לעליית התחתונים ניתנה מלמעלה (בעת מתן תורה) ולכאורה, הכוונה היא (גם) למצוות שניתנו במתן תורה, שעל ידם

מוזכרים ישראל את העולם. (וראה בלקו"ש חי"א עמ' 12 שמביא ב' פרטים בכח שניתן במתן תורה).

(1) "דוד נקרא שביעי"

דוד המלך היה שביעי לאחיו (ויקרא רבה פכ"ט ט).

(ח) "קיימא סיהרא באשלמותא"

בימי שלמה הלבנה היתה במילואה. ובלשון המדרש: "בראשון להודש הלבנה מתחלת להאיר והולכת ומאירה עד ט"ו ימים ודיסקוס שלה מתמלא, ומט"ו עד ל' אור שלה חסר. כך ישראל ט"ו דור מאברהם ועד שלמה, אברהם התחיל להאיר... כיון שבא שלמה נתמלא דסקוס של לבנה... ומשם התחילו המלכים פוהתים והולכין" (ראה שמות רבה פט"ו כ"ו).

(ט) "לבנה (ספירת המלכות) שמהותה היא העלאה מלמטה למעלה"

מהביאורים בזה בדרך אפשר: הלבנה

ביאורים בתורת רבינו

”התחתונים יעלו לעליונים”, כפי שיוסבר להלן.

ו. כבר הוסבר פעם בהרחבה³², שאנשי המדינה קשורים למלך לא רק לגבי פרטים בענין המלוכה, כפי שהקשר שבין תלמיד לרב מתבטא בעיקר בענינים של תורה, אלא שכל מציאותם נתונה תחת המלך³³.

זוהי הסיבה להלכה, שכאשר מישוהו אינו מציית לציווי של מלך ישראל – כל ציווי שהוא, אף כאשר אינו קשור כלל לענין המלוכה, כגון ציווי ”שילך למקום פלוני” או ”שלא יצא מביתו” – הוא חייב מיתה³³. כי כל מציאותו של כל אחד מאנשי המדינה תלויה במלך, ולכן לא ייתכן לומר על פרט כלשהו, שפרט זה אינו קשור למלך. ולפיכך קובעת

השלימות. העניין הב' 'התחתונים יעלו לעליונים', התחיל לאחר מתן תורה, ונשלם על ידי דוד ושלמה המלך.

ה. החידושים העיקריים על ידי דוד המלך היו: א) מלכות – בנוסף להיותו הראשון שמלך על כל ישראל (ולא כן שאול)²⁷, הרי המלוכה ניתנה לו לנצח – לא תכרת המלוכה מזרע דוד לעולם²⁸. ב) בית המקדש – אמנם, בפועל בנה שלמה המלך את בית המקדש, אך כל הדברים הדרושים לבנין בית המקדש, כולל ציור התבנית של בית המקדש, הוכנו על ידי דוד המלך²⁹, ובית המקדש אף נקרא על שמו של דוד³⁰.

שני דברים אלו – מלכות בית דוד ובית המקדש³¹ – מבטאים את השלימות של

נקראים בשם אחד – ”ארי” (שמו”ר ספכ”ט).
וע”פ מ”ש בפנים שעל ידם התבטא ענין ”התחתונים יעלו לעליונים” שנתחדש במ”ת – יומתק שייכות המאמר שבמדרש שם לפרשת מ”ת.
(32) לקו”ש ח”ד ע’ 1050.
(33) רמב”ם הל’ מלכים פ”ג ה”ח.

(27) ראה במדב”ר פ”ד (קרוב לסופו).
(28) רמב”ם הל’ מלכים פ”א ה”ז.
(29) דה”א כט, ב ואילך.
(30) תנחומא נשא יג. רש”י נשא ז, א.
וגם (לאחרי בנין הבית), פתיחת השערים היתה רק לאחרי שאמר שלמה ”זכרה לחסדי דוד” (שבת ל, א).
(31) להעיר מזה ששניהם (מלכות בית דוד וביהמ”ק)

ביאורים בתורת רבינו

בעניינים של חכמה, התלמיד הוא אדם שלם (יש בו נפש, שכל, רגש, מחשבה דיבור ומעשה), והחלק השכלי הוא רק פרט בו (ואפילו בחכמה גופא יתכן שהוא תלמידו רק בתחום מסוים בתורה, ואילו בתחומים אחרים אינו מקבל ממנו). מה שאין כן מלוכה שייכת לכל פרט באנשי העם. ולכן דווקא המלוכה, בה התחתון שייך לעליון ככל פרטיו, היא משל על העלאת התחתון בשלימות (וראה בביאור הבא).

והמשל שהובא לעיל מזיכור שכל התלמיד על העלאת התחתון, הובא כדי להסביר ההבדל בין המשכה להעלאה, אבל לא כדי להסביר אופן ההעלאה דדוד שהיתה העלאה אמיתית (ואילו העלאת שכל התלמיד הוא רק בפרט מסויים, בחלק השכלי).

מקבלת וקולטת את אור השמש בפנימיות, עד שהיא עצמה מתמלאת אור וזיו ונגעשית מאור להאיר על הארץ, דהיינו עליית 'תחתון' למעלה. [ובפרט לדעה שאור השמש מעורר את האור העצמי של הלבנה, כלומר, אור החמה פועל על הלבנה שתאיר את האור האישי שלה, שזהו ענין 'העלאת התחתון']. זאת בשונה מאור סתם (כמו אור השמש בשאר חלל העולם, פרט ללבנה ש'נלקט' בה, כנ"ל) שמאיר בחלל בבחינת מקיף, העולם לא 'קולט' אותו ולא מתחיל להאיר בעצמו (וראה עוד בספר הערכים כרך ג' ערך אור הלבנה סי' וס"ו).

י' "הקשר שבין תלמיד לרב ובין אנשי המדינה למלך"
הקשר שבין תלמיד לרב מתבטא בעיקר

מקיים את ציווי התורה, הרי הקיום הוא כדבר הנוסף למציאותו.

לעומת זאת, ההתבטלות לאלקות המושגת על ידי ההתבטלות למלך, אשר אז, גם לימוד התורה וקיום המצוות נעשים באופן של קבלת עול מלכות שמים – מעל לתורה עצמה – הרי התבטלות זו היא בעצם המציאות, כדלעיל.

הסיבה לכך היא: התורה היא המשכה מלמעלה למטה, ולכן היא, כביכול, דבר "נוסף", כיון שהיא באה מ"למעלה", ולא מן ה"מטה" עצמו, ואילו המלכות באה מצד ה"עם", מלמטה – "שום³⁵ תשים עליך מלך", ולכן היא קשורה לעצם המציאות של ה"עם".

סיכום: הביטול שנפעל מצד מתן תורה הוא כדבר נוסף על מציאות האדם, ולכן גם כאשר עובר על ציווי התורה הוא נשאר קיים. וזה מפני שהתורה באה מ"למעלה". מה שאין כן הביטול לה' על ידי מלך ישראל קשור לעצם מציאות העם, ואין להם קיום בלעדו, כיון שהמלכות באה מצד העם.

ח. החידוש של דוד המלך לגבי "התחתונים יעלו לעליונים" התבטא גם ב"בית המקדש", הנקרא, כדלעיל בסעיף ה', על שמו של דוד: החידוש של בית המקדש אינו רק בכך

ההלכה, ש"כל המורד במלך ישראל" חייב מיתה, כי המלוכה קשורה לעצם מציאותו יא.

וכיון שביטול זה, שצריך להיות כלפי מלך ישראל, נובע מכך שהמלך בטל למלכות שמים, ועל ידי התבטלותו של היהודי כלפי המלך הוא מגיע להתבטלות כלפי מלך מלכי המלכים³⁴, יוצא, שבוראי התבטלותו של היהודי אל הקדוש-ברוך-הוא היא באופן הנוגע לעצם קיומו.

סיכום: עצם מציאות העם וכל פרטיהם קשורים למלך.

ז. לפי זה מובן, שההתבטלות לאלקות, שהתחדשה אצל ישראל על ידי דוד המלך (עיקר בחינת המלכות) נעלית מהתבטלותם מצד מתן תורה.

שהרי, בציוויים של התורה (בשונה מהציוויים של מלך, כדלעיל) יש הבדלים: אכן, ישנם ציוויים שכאשר עוברים עליהם חייבים מיתה, אך יש ציוויים רבים שהעובר עליהם אינו חייב מיתה –

ומכך מובן, שחובת המיתה הקיימת בציוויים האחרים אינה נובעת מפני ה"ציווי" שבהם, אלא מפני החומרה שבפרטים שבהם עוסקים ציוויים אלו.

וכיון שהעובר ח"ו על ציווי מהסוג השני של ציווי התורה אינו חייב מיתה, הוא נשאר קיים במציאותו, יוצא, שגם כאשר הוא

(35) שופטים יז, טו. וראה תו"א פה, א.

(34) ספה"צ להצ"צ מצות מינוי מלך בתלתו.

ביאורים בתורת רבינו

בשני העניינים: א. כל פרטי העם שייכים למלוכה. ב. לא ניתן לחלק בין המלך לעם, הקשר שלהם עמוק ונוגע לעצם מציאות העם. ולכן כשעוברים על ציווי המלך חייבים מיתה [כיון שהמלוכה קשורה לעצם קיומו, לכן ללא קיום הציווי אין למציאותו מקום].

(א) "מלוכה קשורה לכל פרט בו ולעצם קיומו" אבן הבוחן לרמת התאחדות בין דברים היא בשנים: א. האם הקשר ביניהם הוא בנוגע לכל הפרטים (כמות הקשר). ב. האם הם התאחדו לגמרי או שניתן לחלק ביניהם (איכות הקשר). מלוכה מסמלת שלימות התאחדות בין העליון (מלך) והתחתון (עם)

כדבר אחד השורה בדבר אחר. אך בית המקדש, הוא עצמו היה מקדש לה'. ולכן גם לאחר החורבן נשארה קדושה במקום המקדש.

ט. דובר פעמים רבות על שני הקווים – המשכה מלמעלה למטה והעלאה מלמטה למעלה – שבכל אחד מהם יש מעלה על פני האחר³⁶. יב. ולכן השלימות היא "להוי כדין וכדין"⁴⁰ – שני הקווים יחדיו יג.

אמנם, חיבור זה יהיה בגילוי רק לעתיד

שבו היתה השראת השכינה, כדבר אחד השורה בדבר אחר, אלא שהוא עצמו, כלומר, הדברים הגשמיים שמהם נבנה בית המקדש – היו "מקדש" לה'.

אמנם, גם במשכן היה מצב מעין זה, אך המשכן לא חדר ל"מקום" שבו הוא עמד³⁶, ולכן לא נשארה קדושה באותו מקום³⁷. ואילו בבית המקדש, גם לאחר החורבן נשארה קדושה במקום המקדש³⁸.

סיכום: הקדושה במקום המשכן הייתה

"במשוך היובל" – "המה יעלו בהר" (יתרו יט, יב-ג).
38 ראה לקו"ש ח"ו ע' 166-67 ובהנסמן שם. ח"ט ע' 62 ואילך. ועוד.
39 ראה גם לקו"ש ח"ז ע' 200.
40 ב"ב עה, א. לקו"ת ראה כו, א.

36 שהרי לא הי' במקום קבוע בעולם, וכמ"ש (ש"ב ז, ז) ואהי' מתהלך באוהל.
37 אף שבשעת מעשה נאמר שיקח מעפר המשכן דוקא (נשא ת, יז). ובדוגמת "יריד ה' על הר סיני", דאף שבתחלה "כל הנוגע בהר מות יומת", מ"מ, לאחרי

— ביאורים בתורת רבינו —

(ב) "שני הקווים... בכל אחד מהם יש מעלה על פני האחר"

המעלה ב'תחתונים יעלו לעליונים', התבארה לעיל, שההעלאה נעשית מצידם של התחתונים והיא בפנימיותם.

המעלה ב'עליונים ירדו לתחתונים' נתבארה במקום אחר (ראה בסוגיות בחסידות עמ' 246) שדרגת האור האלוני גבוהה יותר. ומעם הדבר, כיון שירידת האור נעשית מצד ההתעוררות של האלוקות להכשיך אור, נמשך אור גבוה. ואילו כאשר התחתונים מתעלים בכוחות עצמם, דרגת האור נמוכה יותר, מכיון שכוחותיהם מוגבלים, יכולים לעורר ולהגיע רק לדרגות שבערך אליהם.

וכפי שהוא במשל הרב והתלמיד (הנזכר לעיל ביאור ה), מעלת תלמיד הא' היא בדרגת הסברות, הוא חוזר על סברות של הרב שהם סברות עמוקות, מה שאין כן התלמיד הב' ששכלו השתנה ומסוגל לחדש בכוחות עצמו, אומר סברות של עצמו, שהם ברמה נמוכה יותר.

הבדל זה קיים בין שני המשלים: השפעת

הרב לתלמיד (ירידת העליון), ושייכות העם עם המלך (עליית התחתון):

החכמה והשכל קשורים לדרגה גבוהה בנפש הרב. ומעם הדבר, כי הם קיימים ברב מצד עצמו, ולא שנתעוררו ע"י התלמיד. אלא שהרב משפיע מהם לתלמידו. הרי שירידת ה'עליון', היא מדרגה גבוהה יותר.

לעומת זאת ה'מלכות' היא בדרגה היצונית בנפש המלך שכל ענינה הוא כלפי הזולת, שליטה על העם. כיון שהמלכות נוצרת על ידי העם (וללא קבלת המלכות של העם הוא אינו נעשה מלך) והעם יכולים לעורר דרגה השייכת אליהם במלך, שהיא דרגה היצונית שלו].

(ג) "להוי כדין וכדין שני הקווים יחדיו"
החיבור של שני הקווים הוא שהעבודה תהיה בכוח התחתון (מעלת העלאת התחתון), ותגיע לדרגות הכי גבוהות שלגמרי באין ערוך לתחתון (מעלת ירידת העליון). כיצד ייתכן חיבור ב' תנועות הפוכות? נקודת הביאור בזה: כאשר מתגלה שבעצם התחתון

מענינותיך חוצה" היא ההכנה והכלי ל"קא אתי מר" (=יבוא המשיח).

כי חידושו של הבעל-שם-טוב היה, שלא זו בלבד שהוא גילה את הרזין ורזי דרוזין של "עשרת הדברות" שבמתן תורה, אשר מעל לעולם, אלא גם את "עשרה המאמרות", שבהם נברא העולם:

עד תקופתו של הבעל-שם-טוב היו "עשרה המאמרות" בנבראים באופן של העלם והסתר, ואילו הבעל-שם-טוב הוציאם לגילוי כך שכולם ידעו, שמציאותו האמיתית של כל נברא אינה הנברא עצמו, אלא דבר המהווה אותו בכל רגע ורגע מאין ואפס המוחלט⁴⁴ יד.

לבוא³⁹, אך כבר במתן תורה ניתן הכוח לכך⁴¹. כיון שאז התבטלה ה"גזירה" שהבדילה בין "עליונים" ל"תחתונים", הרי לא זו בלבד שניתן הכוח לכך ש"העליונים ירדו לתחתונים" ו"התחתונים יעלו לעליונים", אלא גם לחיבור בין שני קווים.

אלא שבגלוי היה רק הענין של "העליונים ירדו לתחתונים", ואילו שני הענינים האחרים התגלו מאוחר יותר: הענין של "התחתונים יעלו לעליונים" – ע"י דוד המלך, כדלעיל. והחיבור בין שני הקווים יחדיו יתגלה בעיקר לעתיד לבוא, שאז "להוי כדין וכדין", וההכנה והכלי לכך נעשו ע"י תורת הבעל-שם-טוב⁴², כידוע⁴³, ש"יפוצו

המלכות ישנה מעלת האור והגילוי, שזהו "שם טוב": "טוב" הו"ע האור (כמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב)* וע"י ש"ישראל" הוא בעל על השם, נעשה גם השם טוב.

ועפ"ז יומתק גם מה שהסתלקות וקבורת הבעש"ט שייכת לב' הימים – ו' וז' (ראה לעיל הערה 11), המורים על ז"א ומלכות (ראה לעיל הערה 18) – כי ענינו הוא יחוד ב' הקיני**.

43 אגה"ק של הבעש"ט – נדפסה בסוף הס' בן פורת יוסף. כש"ט (הוצאת קה"ת). ובכ"מ.

44 ראה שעהיה"א בתחלתו.

41 להעיר מהמדובר כמה פעמים, שאף שתורה דעוה"ז היא הבל לגבי תורתו של משיח (קה"ר פי"א, ח) מ"מ "לא יהי' עוד הפעם מ"ת" (המשך תרס"ו ע' כג. ועוד), כי כל הענינים "ניתנו" במ"ת.

42 וזה נרמז גם בשמו – (ר') ישראל בעל שם טוב: "ישראל" הוא (כמו מ"ת) בספי"ה הת"ת (כידוע בענין ג' האבות), עיקר ז"א: "שם" מורה על ספירת המלכות, העלאת המטה (כידוע בענין הלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם): "ישראל בנגל שם" הוא, שההעלאה ד"שם" היא (לא כמו שהיא מצד עצמה, אלא) כמו שהיא מצד ההמשכה ד"ישראל". והיינו שגם בבחי'

* וכן גבי משה כתיב "ותרא אותו כי טוב הוא" שכשנולד נתמלא הבית כולו אורה (שמות ב. ב. סוטה יב. א. יג. רע"א. פרש"י שמות שם. אור"ח עה"פ). אלא שבמשה רי' זה מצד הנשמה (ולא מצד הבית גוף) – ראה ד"ה יבא עמלק תפר"ח) עצמו. שלכן גופו של משה טעון קבורה (ראה המשך תרס"ו ס"ע קנז ואילך) משא"כ אצל הבעש"ט שהי' יכול לעלות בסערה השמימה כמו אלי' הנביא (תו"ש ע" 46). הרי האור רי' גם מצד הגוף – "שם טוב".

וע"פ המבואר בפנים ההערה. י"ל בדא"פ שה"שם טוב" – שכן נקרא הבעש"ט – הוא נעלה יותר גם מיוכך הגוף דאלי' (ולהעיר משה"ש תש"ד ע" 113). שהרי יוכך הגוף דאלי' הוא יוכך דב"ן (וראה המשך תרס"ו ע" 105). משא"כ "שם טוב" דהבעש"ט. הרי "טוב" הו"ע ה"אור" כמו "טוב" שנאמר גבי משה (בחי' מ"ה, שלמעלה מכלים בחי' ב"ן). ואצל הבעש"ט, גם ה"שם" הוא "טוב".

** ומה שניקח החיבובות אצל הבעש"ט רי' יום השני דשבועות (סה"ש תש"ד ע" 135. ונתבאר בארוכה בלקו"ש ח"ד, חגה"ש) – כי עיקר המעלה הוא יוכך המטה אלא שתכלית השלימות שבוה הוא שה"מטה" יתעלה כ"כ עד שירי' בו גם ענין ה"אור" של הנגליון ושלכן גם לע"ל, כשיוסי יהודה יתחברו יחדיו "בתכלית היחוד האמיתי" יהי' "עבדי דוד מלך על כל ישראל" (תו"א מד, ריש ע"ב).

ביאורים בתורת רבינו

יד) "הבעל שם טוב גילה... את עשרה המאמרות שבהם נברא העולם" הבעל שם טוב פירש את הפסוק בתהילים

והעליון אינם ב' דברים, אזי יכול להיות חיבור של התחתון עם הדרגות הכי גבוהות בעליון. ראה ההסבר בזה במילואים.

שגם בו תהיה ההכנה בשני הקווים – "הוגה בתורה... כדוד אביו"⁴⁷, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

סיכום: השלימות היא חיבור שני הקווים שתהיה לעתיד לבוא. ההכנה והכלי לזה נעשה על ידי תורת הבעל שם טוב שגילה את העשרה מאמרות שבהם נברא העולם בדרך של פירוש לפסוק בתורה.

(משיחת חג השבועות תשכ"ז)

והגילוי של עשרת המאמרות – האלקות שבתוך העולם – הוא הזיכוך וההעלאה של המטה. אך יחד עם זאת, הוא גילה דבר זה עצמו באופן של תורה – פירוש לפסוק⁴⁵ – המשכה מלמעלה למטה טו.

לפיכך מהווה לימוד תורת הבעל-שם-טוב והפצתה, שהם בדומה⁴⁶ ל"להוי כדין וכדין", שיהיו לעתיד, הכנה וכלי לביאת המשיח,

(46) וזהו גם מה שהשייכות של הבעש"ט ל"עצרת" אינה כתושבע"פ והיא רק ע"י מנהגי ישראל (ראה לעיל הערה 11) – כי בכדי שיהי' "להוי כדין וכדין" הוא בכח העצמות [שאינו מוגדר ב"מעלה ומטה", "המשכה והעלאה"], וזה נמשך ע"י "מנהג ישראל" שלמעלה גם מ"דברי סופרים" (ראה לקו"ת סוכות פ, סע"ב. סדור רסט, ב).
(47) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

(45) (שעוהיה"א שם) שאמרו דוד (תהלים קיט, פט) לעולם הוי' דברך כו' שאמרת (בתורת משה) יהי רקיע כו'.
וגם בזה מודגש ענין זיכוך המטה, שהרי זה פסוק בתהלים (וראה לעיל הערה הב' (בשוה"ג) להערה 42. ועפ"ז יומתק [נוסף להמבואר בלקו"ש ח"ד ע' 1027 הערה *16] השייכות של פירוש זה ליום השני דחגה"ש. ולהעיר גם מהמבואר בלקו"ש ח"ד ע' 1335 הערה 6.

ביאורים בתורת רבינו

(טו) "בתוך העולם... באופן של תורה" גילוי העשרה המאמרות שבהם נברא העולם, יש בו את ב' המעלות: א. גילוי האלקות שבתוך העולם, מעלת העלאת התחתון. ב. הגילוי הוא על ידי פירוש בתורה ולא על ידי הוכחות שכליות, שבכך יש תוקף האור האלוקי הגבוה מהעולם, מעלת המשכת העליון (כנ"ל בביאור יב).

(קט, פט) "לעולם ה' דברך נצב בשמים" ש"דברך שאמרת יהי רקיע... תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות בתוך רקיע השמים... להחיותם... כי אילו היו האותיות מסתלקות כרגע חס ושולם וחזורות למקורן היו כל השמים אין ואפם מומש" (תניא שער היחוד והאמונה פרק א'). הבעש"ט פרסם ופעל שענין זה יהיה יסוד ודרך בעבודת ה' (ראה בלקו"ש חכ"ה עמ' 331

מילואים

כיצד נוצרים הרחמים, בהם נרגשים העליון וגם התחתון, והרי אלו תנועות הפוכות?

מבואר על כך, שמידת הרחמים (תפארת) נובעת מפשימות הנפש, אשר איננה מוגדרת לא כ'עליון' ולא כ'תחתון'. 'גדר' הוא דבר המפריד וסותר לגדר אחר, אך כאשר אין גדר, אין מה שיסתור ויפריד ביניהם, ויכולים להתחבר שניהם יחד.

ועל דרך זה באלוקות, שמידת התפארת עולה עד הכתר, שהכתר עניינו פשימות שאיננה מוגדרת כחסד או כגבורה (ראה בסה"מ תרס"ז עמ' תל"ד ואל"ף).

ומזה יובן בענייננו, כיצד נעשה החיבור בין תנועות שונות. דרגה המוגדרת בגדר מסוים ('עליון' או 'תחתון') סותרת לגדר אחר, ולא שייך חיבור ב' התנועות. אך בדרגה אלוקית שאיננה מוגדרת בשום גדר ("שלילת כל התוארים"), אין סתירה לשום דבר, ומצד זה נכללים יחד ב' העניינים של 'עליון' ו'תחתון' (ראה בלקו"ש ח"ט שיחה לפר' דברים חו"ן).

לביאור י"ג) ההסברה בזה תוכן בהקדים ענינה המיוחד של מידת ה'תפארת' (רחמים) שהיא משלבת את ב' המידות הראשונות 'חסד' ו'גבורה', שעליה נאמר "תפארת עולה עד הכתר".

הענין בזה: נתינת דבר לזולת יכולה להיות בשלושה אופנים: א. מתוך חסד, דהיינו שהמשפיע (עליון) רוצה להשפיע ומחפש למי לתת. אין כאן שום חשיבות למצב המקבל (תחתון). אם הוא ראוי לקבל או אינו ראוי. ב. מצד דיין (גבורה), דהיינו שההשפעה היא בגלל התחתון, שהוא ראוי לקבל מצד הנהגתו מן הדין. נתינה זו היא ללא רגש של העליון, יש כאן רק השכון יבש האם התחתון ראוי או לאו. ג. מתוך רחמים (תפארת), המשלבים חסד וגבורה יחד: מצד אחד, הנתינה היא בגלל מצב התחתון שהוא מעורר רחמים (אדם שאינו מסכן לא יקבל), ולכן הגבורה (מצב התחתון) אינה מנגדת על מדת תפארת. ומצד שני, ההשפעה היא מפני התעוררות הרגישות והרחמים של העליון, שמצב התחתון נוגע לו ביותר.

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבנו', מוקדשת לחיזוק
ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו,
על ידי הנגיד החסידי
הרב יוסף יצחק הכהן ומשפחתו שיחי' גוטניק.
מלבורן - אוסטרליה

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת
האי גברא רבה, אציל הנפש, אהוב על המקום ואהוב על
הבריות, רבה של שכונת קריית היובל, יו"ר מוסדות חב"ד
בירושלים וחבר בית דין רבני חב"ד במינוי ישיר של כ"ק
אדמו"ר, זכה שכ"ק אדמו"ר כינהו (בחלוקת שליחות
מצוה לצדקה בחודש תשרי תשנ"ב) בתואר 'מלך',
הרה"ג הרה"ח ר' יהוסף גדליה רלב"ג ע"ה
נלב"ע כ"ז אייר תשנ"ד

ולע"נ אימו הרבנית מרת מייטא ע"ה
יו"ר מוסדות חסד בארה"ב, מקימת כולל 'אוהל מייטא' -
'מכון הרמב"ם השלם'

נדפס על ידי רעייתו, תיבדל לחיים טובים
מייסדת בית חנה ובנות חב"ד בירושלים
הרבנית סימה רלב"ג
לאריכות ימים ושנים טובות